

GALL.

DERIV.: *Girgolada. Engirgolar.* Per a *ENGIRGOLAR* (poc relacionat), veg. l'article.

1 Chanterelle és el *Cantharellus cibarius* i no el *Pleurotus eryngii*, però no solament són agaricacs 5 tots dos i duen en gran part els mateixos noms, sinó que són dels més iguals dins aqueixa família, segons els micetòlegs: basti notar que Rolland els posa un darrere l'altre al mig de les trenta pàgines que dedica als agaricacs. El mateix nom *cantharellus* deu 10 ser alteració (fonètica i pseudo-etimològica) de *cardarella* (1516) que Rolland registra, junt amb *cardaeolus* (1560) com a nom del *Pleurotus eryngii* o sigui *CARDUS*+*ARELLUS*, al·ludint sempre als cards (panicals i altres) amb què s'associen, sobretot el se- 15 gon.—2 De la *Flore Pop. de la Fr. d'E.* Rolland (xi, 140-6) es poden treure encara complements: a l'Aude distingeixen entre *girgoulo* 'Pleurotus Eryngii' i *girgouleto* 'Cantharellus cibarius'; *girbouleto* en els Cevennes per a aquest (1785), i *girgouleto* per 20 a aquell fins a Nimes. La variant en *-ilbo* no sols avui amb tota l'extensió indicada en el *FEW*, sinó que ja apareix *geriya* f. a Montpeller el 1686. Hi ha un *gibléto* f. 'cantharellus' a la Correze, que recorda la *gibula/giula* de Finestres i Confrides. La 25 relació amb el panical, de nou comprovada per la dita usual a Provença referent al *Pl. Eryngii*, és que inviten a cuinar-lo (*sauto a l'oulo*) «si as fa toun trau au pè dóu *panicau*». —3 Ultra la contaminació de *GYRARE* o el suposat **GYRULA* altres pogueren ajuda 30 o àdhuc fer-hi paper important: el nom de bolet *MÜRGO*LA (per més que aquest sigui un bolet de forma i naturalesa enormement diferent) o bé el ll. *LĪGŪLA* 'cullera, cullereta' (veg. *NEULELLA*): el motiu en aquest cas seria la llet que segueguen va- 35 rietats de *girgola* (*AlcM*, a) i el capell de la *girgola*, amb depressió al mig, comparat amb una cullereta de servir llet. També el grup de fitònims que hem examinat a *GINJOL* hi pogué aportar alguna influència.

Girifalc, -falt, V. *girfalc* *Giric*, *girigar*, V. *xericar* *Girimbela*, V. *girar* *Giripiga*, *giripigat*, V. *Jerarquia* *Giró*, V. *girar*

GIRÓ, mena de raïm, bal.; potser una variant desenrotllada en les vinyes del Gironès, i document extret de raïms **gironins*. □ 1.ª doc.: 1614, document mallorquí, *AlcM*; mena de vi, S. XVIII, *DAG.*, el qual el dóna 50 també com una mena de cep o raïm a Mallorca i Menorca. També a Eiv. (PzCabr.); «l'Amo Antoni Catalina, / a sa vinya hi ha *girons* / ---», Camps Merc. (*Folkl. Men.* I, 98). I veg. l'altra cita menorquina que n'he donat a *CRINYANA*. Així com *crinyana* és una mena de raïm que tragué el nom de *Carinyana* per 55 *Cariñena*, també aquesta denominació degué extraure's d'una antiga denominació raïms *gironins*, car es tracta d'una mena de raïm petit, i es cregué que *-ins* era sufix diminutiu que es referia a aqueixa petitesa. Del català va passar manllevat al sard (BDC x, 141), 60

campid. *girò*, nuorès *gírone* (MLWagner, *D. Et. Sdo.*, 607).

DERIV.: No és impossible que ho sigui (i fins i tot faci referència al vi) el ross. +*gironell* que només conec en un doc. de 1405, on es fixa la mida legal als «cercles de *gironell*», parlant de fusta de botada (*RLR* xvi, 17).

GIROFLE, 'clavell d'espècia', pres del fr. *girofle* id., i aquest d'una forma de ll. vg. *GARÍOFULU*, presa del gr. *καρύδουλλον* id. (compost de *κάρυον* 'una nou' i *φύλλον* 'una fulla'). □ 1.ª doc.: 1249.

«Nous noscades, *girofle*, espic, cardemoni --- riu-bàrber, e tota altra speciaria qui's vene a liures, la liura: una meaylla de corredures», tarifa de Bna., 171 (*EntreDL* I, 155, § 8). «No ús de totes les salses, sinó de les espesses, bollides, o salsa de pago, e luxell, e mig-raust mesclat ab *girofle* e ab gingebrte vert», Eiximenis (*Terç*, *NCl.* vi, 51); «nunca filava, / ni d'ins dels guants / treya les mans: / jamés cosia; / sols clau tenia / al seu mig cofre, / ple de *girofre* / e drogueries», JRoig (*Spill*, 2520; rima que comprova l'accentuació i una variant en *-re*). Potser s'arribà així a una variant dissimilada *girofe*, d'on la forma *clavos de girof*, en la traducció castellana del nostre Robert de Nola (54).

DERIV.: *Giroflè* (< fr. *giroflée*). *Girofli*; d'on la *salsa girofina* del mateix Nola (*DECH* I, 871b16); *girofina* Lab. 1839.

GIROLA, pres del cast. *girola* id., i aquest del fr. *charole*, *chirole* 'dansa popular que es realitzava al volt d'una església', provinent del greco-latí *CHORAU-*LES. Mot documentat en català només en data recent, no genuí (manca *DOrt.*, *Dfa.* etc.). Veg. *DCEC*.

Girola 'bossa de l'úter', 'butllofa', potser de la variant de *GIRGOLA*. *Giroleta*, barbarisme, del fr. *girolette*.

Giolita 'llardó', maestr., deu ser forma arabitzada 40 per un **ġirolāta* (o **ġizolāta*?) mossàrab, de formació onomatopeica, paral·lela a la de l'it. *cicciolotto*, *ciccio-*lo, basc *txintxu*, *xintxorta*, benasquès *xinxirons*, cast. *CHICHARRÓN* id. etc. (*DCEC* II, 46-7; IV, 983a 40-55).

45 *Giromància*, *giromàntic*, *giròmetre*, *giroscopi*, *girosella*, V. *girar*.

Girul, no és probable que tingui res a veure amb l'etimologia de *Girona* (no establerta, probablement indoeuropea i qui sap si romana), però és evident que deriva del nom del poble de *Ger* situat sota *Girul* (< *Gerul*), un i altre sens dubte pre-romans, no és gaire probable que siguin indoeuropeus i de cap manera romans ni romànics.

Gisca, variant de *bisca* i *BRISA* (potser variant onomatopeica), o bé contaminada per *gibre* (*GEBRE*).

Les etimologies germàniques de *Giscafrè* i *Gisclareny* que indica aquí *AlcM* demostren que el qui les ha redactat sap poca fonètica i menys germanística (la indicada a *E. T. C.* I, 34 no deixa lloc a dubte).